

Pe pošti prejemati:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta » 13 » — »
četrt » » 6 » 50 »
mesec » » 2 » 20 »

V upravnstvu prejemati:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta » 10 » — »
četrt » » 6 » — »
mesec » » 1 » 70 »

Za pošiljanje na dom

20 h na mesec.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnino in inserate
sprejema upravnštvo v
Katol. Tiskarni Kopitar-
jeve ulice št. 2.)

Rekopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I, 17

Izhajava vsak dan, izven
nedelje in praznike ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 26.

V Ljubljani, v torek, 3. februarja 1903.

Letnik XXXI.

Rusija, Nemčija-Balkan.

Nad Balkanom se zbira nevihta. Blizu je čas, ko bode Evropa morala odločilno in energično poseči v turško-macedonsko vprašanje. Sama diplomacija dosedaj še ni mogla doseči dejanskih uspehov. Treba se bo opirati na bojno silo in prisiliti Turčijo, da upelje potrebne reforme. Stvari, ki smo jih razkrili v četrtek, so pač tako grozne, da kličejo po maščevanju.

Avstrija in Rusija sta pripravljene na odločilni korak. Lamedorfov obisk na Dunaju in tajne slutnje o vojnih pripravah napovedujejo važne dogodke.

Avstrija in Rusija sta že po naravni legi odločeni za to, da napravita red na Balkanu. Gotovo pa je, da bodeta obe sili s tem pomnožili svoj vpliv na Balkanu. Tega se pa najbolj boji Nemčija, ki si je v zadnjih letih priborila tolik vpliv v evropski Turčiji; zato rajši gleda, kako Turki moré kristjane, kakor da bi evropske države pomnožile svoj vpliv na Balkanu — na turški in nemški račun.

Lahko je umevno, da je bilo potovanje nemškega princa Henrika v Peterburg v zvezi s temi vprašanji. Rusija si želi, da bi je Nemčija pri odločilnih korakih na Balkanu ne ovirala; zato se izkuša tudi z Nemčijo kolikor mogoče mirno sporazumeti. Rusija namreč ve, koliko težav bi ji lahko delala Nemčija, če bi podpirala Turčijo, posebno če bi začela s kakimi bojnimi operacijami na rusko-nemški meji, kjer mora zdaj Rusija zaradi Grimmovga vohunstva prezidati trdnjave. Poleg tega je Nemčija Turčiji pomagala reorganizirati vojsko, posoja ji svoje častnike ter jo zalaga z vojnimi potrebščinami.

Odtod prijaznost, s katero so Rusi pozdravili nemškega princa. Vsi ruski listi (gotovo pod vplivom vlade) so bili polni prijaznosti do Nemčije. Ponižnost ruskih listov in njih spoštovanje do Nemcev je bilo res

občudovanja vredno. Kdor ne bi vedel, kaj se skriva za tem, bi mu bila neumevna taka pisava.

Znamenit članek, ki nam dovoli nekoliko pogledati za kulise, kjer se pripravljajo resni dogodki, so prinesle vplivne »S. Petersburgske Vedomosti« (25. januarja).

Radostni sprejem nemškega princa, tako pišejo »S. P. Vedomosti«, ne more biti brez važnega pomena. Dve najmočnejši državi, ki imata čuvati evropski mir, ne mejita zastoj tako tesno ena na drugo, nista zastoj zvezani s tako velikimi ekonomičnimi in kulturnimi interesi.

Članek čez mero povzdiguje veliki kulturni pomen Nemčije in njen kulturni vpliv na Rusijo. Zraven pa poudarja, da morajo vsi najrazumnejši ljudje v Nemčiji in Rusiji želeči, da bi ti mogočni državi vedno težili le po miru, da bi mogli z zaupanjem čakati jutrajnjega dne brez strašila sovražne vojske. Ako se oba naroda odrečeta »principom političnega kanibalizma«, si lahko znatno razširita sfero svojih koristi. Po krvavi vojski s svojo sosedo bi Rusija tudi v slučaju zmage mnogo trpela in zaostala v svojem tako hitrem kulturnem napredku. Trpela bi pa tudi Nemčija, ki je odvisna od miru z Ilijem Muromcem, ki svoje sile poskuša le »nad zlobnim v polju Tatarinom«.

Letošnje leto nam zopet grozi, da se bode treba spoprijeti s to zgodovinsko neizogibnostjo. Pravoslavna Rusija ne more več dovoljevati, da bi zverinska orda sramotila in morila kristjane nekaterih turških pokrajin.

Ako vse, kar je v Nemčiji dobromislečega, to spozna in nam ne pripravi grenke čaše v obliki berlinskega traktata — potem kakor v Rusiji niti sence agresivnih namenov naravnost proti Turčiji, — se bodo tudi

zveze z omikano in razumno sosedinjo brez dvoma izboljšale. To je pa mogoče za trgovsko-obrtno Nemčijo le potem, če v miru živi z ono državo, ki ima s svojo sibirsko železnico in z drugimi sredstvi pot do vzhoda in do neizčrpnega materialnega bogastva, katerega se še skoraj ni dotaknila človeška roka. Od nemške razumnosti in previdnosti je odvisno, da se v mirnem soglasju z Rusijo more udeleževati teh neizmernih koristi.

Članek govori dovolj jasno, da se v Rusiji nekaj pripravlja, kar bi radi izvršili brez oviranja Nemčije. Če s tem člankom primerjamo, kar je govoril Bülow o orožju, ki nesme zadržavati, potem nam bodo jasni ti glasovi, ki se obračajo k previdnosti in razumnosti Nemčije, naj nikar ne išče prilike, kako bi mogla kaliti evropski mir.

Ilija Muromec ne išče boja s kulturnimi državami, svojo silo poskuša le »nad zlobnim v polju Tatarinom«.

Skupščina hrvatskih opozicijskih strank.

Iz Zagreba 29. januarja.

Mažaronska stranka se je rogala dan za dnevom v svojih časopisih hrvatske opoziciji, kako se jej bode izjalovila skupščina, sklicana v Zagreb za 29. januarja. Želja mažaronska se pa ni izpolnila, marveč je ravno ta skupščina pokazala, da bode v kratkem vsa hrvatska opozicija v enem taboru, kakor je že sedaj vsaj po duhu, četudi še ne po obliki. Zbralo se je na skupščini do 500 najodličnejših mož iz vseh hrvatskih dežel in iz sosedne Slovenije. Skupščini je predsedoval dr. Bresztyenszky, ki je pozdravivši skupščinarje razložil važnost današnjega sestanka ter potrebo, da se združi vse, kar še domoljubno čuti, na obrambo hrvatske domovine v tem važnem času, ko posegajo naši sovražniki že za našo zemljo in za našim imenom, da ga zatro in zemljo podjarmijo. Potrebno je, da se

združimo vsi, da obranimo politično samostalnost hrvatskega naroda. Zdaj ste dve stranki, neodvisna narodna in stranka prava že zedinjeni, treba je odločiti se samo še za ime. Tudi čista stranka se nam je pridružila, a to je dokaz, da smo v domoljubnih čuvstvih vsi edini, kar nam je tudi porok, da ostanemo tudi nadalje združeni pri složenem delu za korist hrvatskega naroda.

Na to je poročal dr. Harambašić o delovanju izvršnega odbora zedinjene opozicije, ter je izjavil, da se je odbor zedinil o imenu in da bode izvel vso organizacijo stranke. Celotno ameriški izseljenci so pripisali prineske za stroške organizacije. Dr. Derencin je spregovoril o sklepih izvršnega odbora, o imenu nove stranke kot »hrvatske stranke prava« in o njenem programu, ki obsega poleg drugih točk posebno dve: zedinjenje vseh hrvatskih dežel v eno skupino ter finančno samostalnost. V program nove stranke spada tudi še tretja važna točka gospodarska organizacija hrvatskega naroda. Dr. Derencin je v svojem govoru priznal, da se je do zdaj mnogo grešilo s strankarstvom in radi tega ni bilo nikdar prave sloge, a zdaj je skrajni čas, da vse to preneha. Premagan ni nobeden, če smo eden drugemu popustili, zmagala je le domovina. Že poprej razglašene resolucije so bile potem enoglasno sprejete.

Z veliko napetostjo se je zdaj pričakovala izjava zastopnikov čiste stranke prava. To izjavo je prebral Evgen Kumičić. Izjava je jako obsežna ter razlaga v bitnosti, kaj je prava narodna ideja in kaj so politične struje v narodu. Pravo narodno idejo treba pred vsem in povsodi gojiti in braniti, in to dela čista stranka prava, ker jo je to učil njen nepozabljeni vodja dr. A. Starčević. Za to se stranka prava ne more odreči svojih tradicij, ker bi na ta način nauke svojega učitelja zavrgla. Sicer pa bode čista stranka prava povsodi in pri vsakej priložnosti sodelovala z novo stranko prava v prosep sloge celega hrvatskega naroda. Na to se je dr. Bresztyenszky zahvalil Kumičiću na iskreni izjavi.

Zdaj so sledile izjave raznih zastopnikov ter veselo pozdravljale zedinjenje strank. V ime dalmatinskih Hrvatov se je izjavil dr. Trumbić, da je pričakoval popolno zedinjenje strank, kakor se je to zgodilo v Dalmaciji, kjer je zdaj le ena stranka prava; on se pa nadeja, da se to kmalu zgodi tudi

LISTEK.

„Poskusni kandidat“.

Drama v štirih dejanjih. Spisal Maks Dreyer.

Pred nami vstaja kos življenja, na zunaj tako navadnega in preprostega, toda duševno tako globokega in tako jasno risanege, da mora človek, navzlic malenkostnim hibam, ki jih ima doma, pripoznati, da je risal in postavil to življenje pred nas umetnik. — »Poskusni kandidat« ima mnogo sorodnega z Oto Ernestovim »Lanovcem«. Tendence obeh dram je ista. Prav tako kakor v »Lanovcu« srečamo tudi v Dreyerjevi drami ljudi, katerih poklic je vzgoja mladine, katerega poklica pa ti ljudje ne razumejo ali pa so pozabili nanj, ker jih je umoril sistem, umorilo življenje in tista težka vsakdanost. V nasprotju tem ljudem pa stojita v obeh dramah dva »mlada«, katerih duši sta napojeni z ognjem idealizma, v srcih pa jima gori navdušenje za njiju poklic, kajti oba ne poznata nič lepšega, nego kovati mlada srca, da postanejo ista trda za življenje, in vzbujati ta srca v navdušenju za vse, kar je lepo, dobro, plemenito in resnično. Kot dva orjaka se mi zdita junaka obeh dram, kot dva orjaka sredi tesne, filisterske atmosfere. In kot dva ju-

naka, o katerih vemo že pri prvem srečanju, da ne padeta nikdar in da ne sklonita nikdar kolen, in naj se zaletava mizerija življenja še tako močno vanju. To je mladina in moč! Vsaka beseda, ki jo spregovori ta mladina, je klocuta navzgor in navzdol, na desno in levo vsem tistim ljudem, ki ne poznajo sredi življenja ničesar drugega, nego svoje žepe in svoje trebuhe. Obe drami imenujemo lahko dva mogočna protesta iz srca tisočih mladih in dva glasna vaklika po delu.

Po tistem resnem, jasno zažrtanem delu, do katerega pot je lahka navzlic stoterim težkočam, toda samo tedaj, ako nosi oni, ki hoče hoditi to pot, v sebi cilje in navdušenje ter trdno voljo, doseči te cilje. Vsaka stopinja na ti poti stane kapljo srčne krvi, toda z vsako stopinjo postane človek večji, močnejši in bližji svojim ciljem. Tu je boj in to tista mladina, katere ideje so inkarnirane v Dreyerjevem Heitmannu.

Krog nje pa je vse tako žalostno in tako temno.

Sto in sto jih je že nastopilo to pot, toda prav toliko jih je omagalo, strlo jih je življenje, sedaj jih srečamo kot skeptike in cinike, v katerih dušah ni ostalo drugega kot krah, s katerim pozdravljajo vsacega, ki hoče stopati po poti, na kateri so omagali oni. Tak cinik je v »Poskusnem kandi-

datu« pomožni učitelj Pavel Genefeldt. Podooben je mnogim junakom gosp. Cankarja. Včas se sicer vzbudi v njih dušah nekaj kot ogenj iz tistih mladih dni, nekaj kot vest, toda ironičen smeh, kozarec vina in zopet je vse udušeno.

Značaji v »Poskusnem kandidatu« so risani jasno in trdo. Vsek teh ljudi, navidezno tako malenkostnih, meščanskih, nosi v sebi dušo in v tej duši tragedijo. Že sam glavni junak Fric Heitmann! So pač še redki dandanes taki junaki, toda če borimo z njim njegove duševne boje, čutimo tudi v sebi, kako se dviga v nas življenje, ki nas sili, da bi mu zaklicali: »Naprej, in če storiš samo še korak, si že storil mnogo in vse, kajti pokazal si nam človeka!« Potem ta njegov oče in njegova mati in naivna Gerta. Niso li to ljudje, postavljeni iz srede življenja na oder? In ta Störmer! To je treba samo gledati z dušo in čutiti s srcem. Do zadnjega dejanja je nekoliko mističen značaj Marije pl. Geisslerjeve, učiteljice na ljudski šoli, v katere duši korenini globoka strast do Frica.

V zadnjem dejanju v prizoru s Fricem izbruhne ta dolga, z mukami zadržana strast, in ko Marija odhaja, čutimo, da odhaja iz nje življenje... O Pavlu Benefeldtu smo že govorili mnogokrat duhoviti cinik.

In vendar ni ta Fric Heitmann nič drugega, nego samo junak. In nič drugega, nego nepraktičen idealist, revolucionar z ideali v sebi in cilji pred seboj. Revolucionar, ideali in cilji, to pa so pojmi, katerim se človek dandanes smeje in označi človeka s temi lastnostmi z besedo »norec«. Tak »norec« torej je ta Fric Heitmann...

Livlanski pastorjev sin Reinhold Lenz je spisal v mladostnem navdušenju učiteljsko dramo »Hofmeister«. To je bilo l. 1774. Goethe je pisal o njem, da je avtor »das seltsamste und undefinibelste Individuum«. Wielan pa ga je imenoval: »Ein Poet a triple carillon«. Pisatelj drame pa je bil spoden iz dvornih krogov v Weimarju vsled »različnih oslarij«. Ker ni hotel ukloniti kolena, je odšel raje v tujino in umrl tamkaj lačen in blazen... Norec! To se je zgodilo v tistih časih, ko je še vladal med mladimi pesniki pogum in katerim ni bila vzgoja k umetnosti vzgoja debelosti trebuha. Moderna nemška literatura je rodila ravno v zadnjem času mnogo šolskih komedij in »Gedinnungsdrame«. O. E. Schmidt je napisal »Nachmann als Erzieher«, M. Dreyer »Probekandidat«, monakovski pesnik Frank Wedekind »Frühlingserwachen«. Vsi ti pojavi so značilni. Zdi se nam, kakor da so postali pisatelji spekulativni. Pričeli so s tendenčnimi dramami, in sicer tamkaj, kamor

v Hrvatske. Dr. Trinajstić je izrazil svoje veselje glede zedinjenja v ime istih Hrvatske.

Zupnik Jemeršić je poskušal še enkrat ganiti Kumičića in dr. Franka, da pristopi čista stranka že zdaj k zedinjenju opoziciji; pokleknil je pred obadva ter ju solznih oči prosil, naj se nemudoma zedinita z ostalimi, ker to zahteva domovina. Ni uspel. Dr. Frank se je izjavil, da on to brez dovoljenja kluba ne more storiti, sicer pa obljubi, da čista stranka pristopi k splošni narodni organizaciji v popolnem sporazumljenju s stranko prava. Zato je prenehala z vsako polemiko ter želi, da tako ostane tudi nadalje v celi opoziciji. Obenem prosi, da se čisti stranki prava verjame, kar je zdaj obljubila. Od tradicij svojega učitelja ne more odstopiti, ali za slogo bode vedno delala.

Na te besede je predlagal dr. Bresztyenszky, da se pomnoži središnji odbor stranke prava ter se mu da pooblastilo, da more začetki precej dogovore o popolnem zedinjenju s čisto stranko prava. Ta odbor je bil precej izvoljen. Obenem se je sprejel predlog, da se v enem mesecu store vse priprave, da dobi stranka prava svoj poseben časopis mesto dosedanjih dveh. Kar se tiče organizacije stranke po deželi, se ima za zdaj še vse prepustiti sedanjemu odboru, ki bode gledal, da odstrani vse zapreke, ki so na poti organizaciji stranke po celi Hrvatski.

Slednjič je pozdravil skupščino še poslanec Biankini ter priporočil zbranim delovati v slogi za samostanost Hrvatske. Skupščina je dobila mnogo pozdravov iz vseh krajev Hrvatske in Slovenije. Bilo vse na korist in srečo hrvatskega naroda!

Poslanca Pacak in Herold o obstrukciji.

V soboto zvečer se je vršil v praškem mladočeškem klubu napovedani shod, ki je bil velike važnosti radi izjav posl. Pacaka in Herolda o obstrukciji. Poslanca Fořta ni bilo k zborovanju. Zboru je predsedoval načelnik Skarda, ki je izjavil v otvoritvenem govoru, da vlada napram Čehom ni nevtralna, ni objektivna in ne pravična in da torej Čehi morajo vztrajati v opoziciji napram Nemcem prijazni in Slovanom sovražni vladi, ter da je dolžnost vsakega češkega poslanca, da se odstrani prvobornik tega sistema dr. Koerber.

Za njim je nastopil kot prvi glavni govornik poslanec dr. Pacak. Govornik je rekel, da imajo Čehi dvojno nalogo: brezobzirni boj proti centralistiškemu sistemu, na drugi strani pa morajo zadovoljiti narodnim, kulturnim in gospodarskim potrebam češkega naroda. Ta dvojna naloga narekuje Čehom politiko, ki se zdi gotovim krogom slabost, a je v sedanjem času edino potrebna. Pri zavedanju si moramo, da odstranimo Koerberja, a kadar to zahteva korist naroda, treba ustaviti boj. Za ta boj pa ni potrebna ravno obstrukcija, ker je na razpolago dovolj drugih sredstev. Govornik je sploh načeloma proti obstrukciji kot negaciji parlamenta in ustave, če ravno mora priznati, da je pogosto umestna. Sladorne predloge niso obstruirali radi ljud-

druži sedanji čas največ pozornosti, v šolo namreč in na mladino. Reforma, povsod reforma, to zahteva mladina, ker čuti v sebi moči dovolj do resnega dela. Kako mnogo zahteva ta mladostna navdušenost in kako mnogo pričakuje o sebi, ker veruje v se! Toda »pot je še tako dolga, še tako dolga je pot do duše«, pravi nekje Čankar in tudi iz Heitmanna postane lahko na tej dolgi poti Benefeldt...

O gospodu Hašlerju, ki je igral nalogovno vlogo, bi napisali lahko, da je bil v isti dovršen, ako ne bi motila zopet se ponavljajoča napaka: prenašlo in zato mnogo krat nerazumljivo govorjenje. Tudi ostali predstavitelji glavnih vlog so nas zadovoljili. Gospod Dragutinovič je bil imeniten. Malte Heitmann, prav tako dobra Lujza Heitmannova je bila gospa Dobrovolna. Gdđ. Rückova se je utopila z vso dušo v vlogo Marije pl. Geisslerjeve. Ljubka Gerta je bila gdđ. Kreissova. V igri kot v maski dovršenega Pavla Benefeldta nam je podal gospod Dobrovolny. Manj nas je zadovoljil gospod Lier v vlogi učitelja Stürmerja. Gospod Boleška se je potrudil v svoji vlogi dr. Eberharda, toda naše občinstvo je vajeno gledati v njem samo komika. To naše čudovito gledališko občinstvo, ki se hoče vedno le zabavati in porabi včasih vsako najmanjšo gesto in besedo, samo da se more smejati.

skih koristij, vojne predloge pa ne zaradi tega, ker bi bila sicer nepremienjena uveljavljena s pomočjo § 14. Naš boj ne velja monarhiji in ne dinastiji, marveč le sedanjemu sistemu.

Se bolj odločno se je izjavil proti obstrukciji poslanec dr. Kramář. Rekel je med drugim, da je bilo poprej na čelu češkega programa državno pravo, danes pa treba zahtevati najprej močno Avstrijo, kajti če je močna ta, so močni tudi Čehi. Z obstrukcijo je v nevarnosti vsa sreča češkega naroda, kajti odločilni krogi lahko na mah odstranijo obstrukcijo, in store, kar jim drago tudi proti Čehom. Obstrukcija ne sme biti princip, marveč kvečjemu sredstvo v dosegu namena.

Kriza v mladočeškem taboru poravnana.

V nedelje se je sošel v Pragi izvrševalni odbor češkega državnog in deželnozbornskega kluba, da reši vsled demisije poslanca Pacaka nastalo krizo. Posvet je vodil načelnik poslanec Skarda. Udeležila sta se ga tudi poslanca Pacak in Fořt, ki sta igrala v tej zadevi glavni ulogi. Poslanec Pacak je takoj pričetkom seje obširno pojasnil razloge, ki so ga napotili, da je izvajal znane konsekvence, ter takoj nato odšel od zborovanja. Poslanec Fořt pa sploh ni govoril ter se je kmalu za poslanca Pacakom odtegnil nadaljnjemu razgovoru. Potem se je vnela živahna razprava, o kateri pa listi ne sporočajo nikakih podrobnosti. Sprejete so bile končno naslednje resolucije: 1. Izvršilni odbor ne vzame na znanje resignacije poslanca Pacaka ter ga prosi, naj vztraja še nadalje na čelu kluba, priznavajoč njegov velik trud pri vodstvu obeh klubov. — 2. Izvršilni odbor sicer ne utesnjuje izjave v meje strankarske organizacije, izjavlja pa, da je sedaj solidarnost vseh poslancev in njih somišljenikov prvi pogoj za uspešno nadaljevanje češke politike. Izvršilni odbor poziva vsled tega vse somišljenike, naj odbijajo napade sovražnih strank, ki delajo samo na to, kako bi zanesli v češke vrste novega gradiva za notranje prepire. — 3. Izvršilni odbor odobruje sklepe državnog - zbornskega kluba z dne 27. jan. 1903 in prepušča temu, da si izbira taktična sredstva od slučaja do slučaja. — Poslanec Pacak doslej še ni definitivno povedal svojega mnenja, vendar se vobče sodi, da bo sedaj umaknil svojo resignacijo in stopil zopet na čelo mladočeškega kluba. Obenem se pa trdi z neke strani, da so pričakovali ostrejšje izjave proti poslancu Fořtu, kakor jo je oddal izvršilni odbor v svoji drugi točki.

Konfiskacija hrvatskih opozicijonalnih časopisov.

Konfiskacija domoljubnih časopisov je na Hrvatskem že nekaj tako navadnega, da se temu nobeden več ne čudi. Dan za dnem izhajajo opozicijonalni časopisi v drugem izdanju z belimi lisami, a na čelu lista s stereotipnimi obsojdbami »list se ustavlja radi neresničnih poročil, s katerimi se draži proti uradovanju javnih oblasti in proti obstoječemu državopopravnemu položaju Hrvatske in Ogrske.« Treba pa vedeti, da hrvatski opozicijonalni časopisi branijo le obstoječo nagodbo proti kršenju od strani domačih in ogrskih oblastij, in to tako zmerno, da trezna človek ne more najti v takih spisih nobenega draženja. Toda mažaronski uradniki so hujši nego sami Madjari. To se je pokazalo baš te dni. Povodom razprave o potnih listih v ogrski zbornici je padlo mnogo ostrih besed proti hrvatskeji upravi in proti banu. Ta poročila so prinesli tudi hrvatski časopisi, a so bili radi tega zaplenjeni. Zdaj so se oglašili Madjari, ter so proti takemu ravnanju hrvatskih oblasti najodločneje ugovarjali, ob enem so se zagrozili, da bodo javno izpregovorili v ogrskem zboru radi teh konfiskacij. To seveda ne bode imelo nobenega upliva na mažaronske hrvatske oblasti in ne bode ublažilo njih jeze proti opoziciji, toda škodilo ne bode, da zvé svet, kako se ravna na Hrvatskem z neodvisnimi časopisi. Nedavno je bil zaplenjen »Obzor« celo radi tega, ker je branil imena hrvatskih polkov, ki so pomadjarjena v vojaškem šematizmu. Tako postopanje žali ves hrvatski narod, ki daje državi toliko izbornih vojakov.

Turško nasilje v Makedoniji.

Turške zverine gospodarijo dalje v Makedoniji. V vasi Godlevu so poveljniku Anki effendiju vojaki pripeljali tri žene: Najdo Zaharjevo, Katarino Neofitovo in Sofijo Zaharjevo. Ko jih je posilil, jih je podaril svojim vojakom. V Bačevu so hoteli v harem znanega razbojnika Bakija privedi več žensk. Te se niso hotele poturčiti. Nato so jih turški vojaki posilili. Tam so pobili mnogo žen in otrok ter 38 kmetov. Hiše so požgali, živino odgnali.

V vasi Belinu so bili mučeni: Nikolio Vasiljev, pop Ivan, kateremu so iztrgali pol brade, Blago Madolen, kateri je iz obupa poizkusil samoumor, a so ga tovariši preprečili, in mnogo drugih.

Tako Turek »reformira« v Makedoniji.

Iz brzojavk.

Državni minister Delbrück umrl. V Berlinu je v nedeljo popoldne umrl valed kapi zadet bivši pruski državni minister pl. Delbrück, rojen leta 1817, ki si je stekel mnogo zaslug za zedinjenje Nemčije. Državni minister je postal leta 1868. — Reforme v Turčiji. Iz Carigrada javljajo, da izda turška vlada te dni okrožnico na velešile, v kateri pojasni že izvedene reforme. Kristijanov sovražni guverner v Ipeku je posredovanjem ruskega poslanika odstavljen. — Poraz marokanskih vstasev. Iz Tangerja javljajo, da so sultanove čete temeljito porazile pretendentove čete. Ubiti in ujeti so z malo izjemo vsi njegovi vojaki. Sultanove čete so ugrabile vso zalogo streljiva in živil. Napad se je izvršil nenadno. Pretendent sam se je rešil v begu. — Kompromis v Venezueli. Zastopniki velešil predlagajo, da za gotovo dobo (pol leta ali eno leto) Anglija, Nemčija in Italija pobirajo 30 odstotkov carinskih dohodkov v pristaniščih Puerto Cabello in La Guayra. Koncem te dobe bi se razdelile te svote mej upnike. Ameriški poslanik Bowen še ni pritrldil temu načrtu. — V Floridsdorfu so končane občinske volitve. V soboto je volil prvi razred. Sedaj imajo v občinskem svetu krščanski socialci 17 mandatov, socialni demokratje in liberalci pa 13. — Lvon trdnjava. »Hamburger Nachrichten« pišejo, da se naj Lvon utrdi kot važna strateška točka proti ruskim trdnjavam.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 3. februarija.

Sijajen katoliškonaroden shod v Mirni peči. Katoliško politično društvo za novomeški okraj je včeraj na svečnico priredilo v Mirni peči shod, kateri je pokazal, da stoji tudi tam ljudstvo na strani katoliškonarodnih poslancev in da je krepki in nevpogljivi njihov nastop za pravice našega ljudstva tudi tu našel odmeva in odobravanja. Koliko se je pač izpremenilo! Pred volitvami dr. Šusteršič niti do besede ni mogel priti. Novomeška komanda je nahujškala ljudi, ki so upili: Mi nečemo ničesa slišati! In danes? Ljudstvo z največjim zanimanjem posluša katoliško-narodne govornike in jim navdušeno pritruje! — Shod v Mirni peči se je vršil v gostilni gospoda Koščaka, brata našega g. deželnega poslanca. Ker se je bilo nađejati ogromne udeležbe, ki bi je gostilniški prostori ne mogli obsesti, zato je bilo treba shod omejiti na volivce, vstopnic se je izdalo do 200. Dobili so vstopnice tudi mnogi nasprotni volivci. Liberalna stranka je mislila shod razbiti. A to se ji je klavrno ponesrečilo. Odraslih ljudi sploh niso mogli več dobiti za razgrajanje, ampak samo nekaj nedoraslih, večinoma 12- do 13-letnih fantalinčkov, ki so se žganja napili in od daleč kazali žakelj žlindre ter zunaj nekaj cvilili, kar pa ni shoda niti najmanje motilo. Upati je, da se izpametuje mirnopeška »liberalna stranka«, ko njenim pristajem brčice zrastejo. — Shodu je predsedoval g. Ant. Kokalj, kateri je pozdravil navzoče v imenu kat-pol. društva. Govoril je na to dr. Lampe, ki je natančno v podrobnostih popisal razmere v deželnem zboru, zgodovino obstrukcije, krivičnost volilnega reda, liberalno slovenskonemško zvezo itd. Ker je v tam kraju jako razširjen »Rodoljub«, je pojasnil tudi poglavje o »farški bisagi« ter ljudstvu razkrinkal podlo lažnivost liberalnega časopisja. Oglašali so se tudi vmes z vprašanji zborovavci, in dasi je govor trajal čez dve uri, je navdušenje zborovavcev vedno bolj raslo. G. Vidmar kot tajnik »Kat. pol. društva« je vabil k pristopu, in takoj se je oglasilo več novih članov. G. Majdič je živo priporočal ljudstvu »Domoljuba«, kateri je danes nujno potreben, da spoznajo ljudje politična in socialna vprašanja. G. predsednik je na to s »Slava-klici« na cesarja in papeža zaključil zborovanje. — Mirna peč je pokazala ta dan, da so njeni močje zavedni in pametni in da je veliki boj, ki se vrši zdaj po naši deželi, tudi pri njih našel pravega razuma. Le vrlo naprej! Sklenjena je bila resolucija, ki izraža popolno zaupanje katoliško-narodnim poslancem v deželnem zboru ter odobrujenjih obstrukcije in jih pozivlja, naj nevpogljivo vstrajajo v boju.

Romanje v Rim. Za romanje v Rim se je oglasilo 85 Slovencev. Za poseben vlak

romarski je zdaj dovolj oseb oglašanih (450.) Zato se priglasi več ne sprejemajo. Tudi presv. gosp. knezoškof ljubljanski dr. Anton Bonaventura Jeglič se udeleži avdienco pri sv. Očetu.

Prireditve naših društev. Vrlo prospevajoče »Katol. izobraževalno društvo« v Žužemberku je priredilo svojim članom že marsikatero poučno predavanje. V nedeljo je predaval tam gosp. dr. Lampe o tem, kako naj katol. izobraž. društva blagodejno posejajo v sedanji kulturni razvoj slovenskega ljudstva. Na svečnico je predstavljala »Marijina družba« v Žužemberku igro »Lurška pastirica«. — V Skofji Loki so včeraj z lepo slovesnostjo otvorili novo veliko dvorano »Katol. rokodelskega društva«. — Na shodu strokovnega društva papirnih delavcev v Vevčah je v nedeljo govoril o važnosti organizacije g. Gostinčar. — V nedeljo je ženski oddelek »Slov. kršč. soc. zveze« praznoval na posebno slovesen način obletnico svoje ustanovitve. Društvenice so dopoldne prisostvovalle cerkvenemu opraviilu in skupno prejele sv. obhajilo. Zvečer se je vršila v veliki dvorani »Katol. Doma« veselica, h kateri se je zbralo toliko občinstva, da so bili vsi prostori natlačeni. Udeležnike je vnosno pozdravila predsednica gospa Manfredo, nakar so sledile lepe deklamacije, petje, govor g. dr. Ivana Janežiča in mnogo drugih zabavnih prireditvev. Prirediteljicam na lepem vspehu čestitamo! — V soboto zvečer je tukajšnja podružnica dunajskega društva železničarjev »Prometna zveza« priredila v prostorih starega strelišča zabavni večer. Velike dvorane starega strelišča je mnogoštevilno občinstvo popolnoma napolnilo, ter s tem pokazalo svoje simpatije tej pošteni železničarski organizaciji. Valed truda društvenega odseka je bilo vse v najlepšem redu. Električna razsvetljava je bila naravnost sijajna. V veliki dvorani je pri plesnem venčku vztrajno svirala vojaška godba. Občinstvo je bilo s prireditvijo izredno zadovoljno.

Protestantje in Ricmanje. Poroča se nam, da so ponudili protestantje Ricmanjem 280 tisoč goldinarjev, ako prestopijo v protestantizem, a Ricmanjci so ponudbo odklonili. To je že druga ponudba od protestantov. Čuje se, da je že skoro vsa vas prijavila glavarstvu v Kopru svoj pristop v pravoslavje. Mi upamo, da v Ricmanjih nad to vihravostjo končno vendar zmaga zdrav razum in da najdejo pot, po kateri pridejo Ricmanjci zopet v soglasje s svojim škofom.

Osebnosti. Profesor na drž. gimnaziji v Novem mestu g. Ignacij Fajdiga je dobil mesto na drugi drž. gimnaziji v Ljubljani, suplent na prvi drž. gimnaziji v Ljubljani g. Jakob Zupančič je imenovan pravim učiteljem na gimnaziji v Novem mestu.

Umrl je na svečnico dné 2. februarija zjutraj v Celovcu vojaški kapelan č. g. Evgen Schleiminger. Blagi pokojnik poročil se je dné 1. nov. 1874 pri sv. Petru, škofja Erlau na Ogrskem. V mašnika je bil posvečen dné 25. marca 1897. Služboval je najprej v Kasi na Ogrskem, kjer je bil tudi predsednik katol. rokodelskemu društvu in urednik katoliškemu listu. Dnó 1. dec. 1901 je bil imenovan za vojaškega kapelana v Celovcu, kjer je bil obde priljubljen. N. p. v m.!

Razveljavila je vlada občinske volitve v Šmarju na Štajerskem vsled pritožbe od nemške strani.

Šolstvo koroških Slovencev. Šola v Globasnici, za katero se tamošnji narodnjaki že dolgo let boré, je bila zadnja leta razdeljena v takozvani »slovenski« in »utrakvistični« oddelek. Zdaj sta se oba oddelka združila v eno trirazrednico, ki je tako-le uravnana: I. razred (prvo in drugo šolsko leto): učni jezik slovenski; učne knjige: 1. oddelek: »Začetnica za slovenske ljudske šole«, sestavila Koprivnik in Majcen. 2. oddelek: »Drugo berilo in slovnica za občne ljudske šole« ter Močnikova »Prva in druga računica«. — II. razred (tretje in četrto šolsko leto): učni jezik slovenski me-nja se z nemškimi; učne knjige: Prešernov »Abecednik«. Zeynek, Mich. u. Steuer: »Lesebuch für österr. allg. Volksschulen«, 2. Theil. Slovenščina kot učni predmet v

2. oddelku: Slovestvena in realistična berila. Na realije (zemljepis, zgodovina, prirodoslovje in petje) se mora ozirati po načrtu za utrakovistične ljudske šole. — III. razred (dva oddelka): učni jezik nemški; slovenščina kot učni predmet kakor v drugem razredu; učni knjigi: »Tretje berilo« in »Slovenska slovnica«. — V drugem in tretjem razredu odpadeta po ena ura iz risanja in telovadbe; slovenščina je za vse šolarje in šolarice slovenskega materinega jezika obli-gatna (obvezna). Bodemo videli, kako se bo ta šola obnesla.

Za iznajdbo častnika g. Kavčiča — sedle za hitro osedlanje — je pridobila ame-rikanska tvrdka Speger in Werner v New-Yorku patent ter je deponirala za to pri ljubljanski kreditni banki 36.000 kron. G. Kavčič je naš rojak.

Nova železnica. Na Koroškem de-lajo nekateri na to, da se zida nova želez-nica iz Špitala do Sovodja (Gmünd). Zve-zana bi bila z novo železnico preko Tur. Pripravljalna dela so se že pričela.

Is Celovca, dne 30. jan. Kakor znano, deluje tu nemško društvo: »Jugendbund Südwaht«, ki je nekako glavno ognjišče za gibanje »Proč od Rima« na Koroškem. Glavna opora društvu sta c. kr. gimna-zijski profesor, znani »hajlovec« dr. Angerer, pa učitelj na trgovinski šoli, Pfohl. — Poročajo, da se bo vendar enkrat dosegla telefonska zveza Celovec-Dunaj. — Blizu Celovca so radi beračenja zaprli 79 letnega Jan. Volčiča, doma blizu Kranja in ga izročili sodišču. V njegovi obleki so našli zašitih 112 K 73 v. — Mestni zbor je dovolil »Südmarki« 100 K podpore. Imajo menda preveč denarja.

Gibanje koroških Slovencev. Novo slovensko posojilnico so ustanovili v Glo-basnici. Deželno sodišče je novo zadrugo registriralo z odlokom od dne 15. jan. Tudi pri Dev. Mariji na Zili se snuje nova posojilnica. — Slovensko izobraževalno društvo — prvo na Koroškem — se je na novega leta dan ustanovilo v St. Jakobu v Rožu. Nadalje se tako društvo ustanovi v Globasnici in na Gozdanjah nad Vrbo, kjer bo ustanovni shod v nedeljo dne 8. februarija v Neuwirtovi gostilni.

Odlikovanje. Gospod Josip Pro-cházka, skladatelj, virtuos in učitelj »Glasbene Matice« v Ljubljani, je dobil te dni pri konkursu, katerega je razpisala slav. »Česka družba za komorno glasbo« v Pragi, drugo nagrado in častni honorar 300 K za svojo sonato za gosli in klavir.

Nagloma umrla je včeraj popo-ludne v Trstu soproga posestnika g. Franca Križaja iz St. Petra gospa Ana Križaj.

Velika nesreča v Trstu. Na poti iz Trsta v Miramar so se včeraj popoldne aplašili konji ondotelega veletrčarja z lesom g. Mankoča. Gospo Križaj, ki je bila v vozu, je treščilo iz voza na cesto ter je do-bila pri tem take poškodbe, da je skoro na to umrla.

Kmetijska družba se je iz svojih dosedanjih prostorov v Salendrovih ulicah preselila v deželno hišo, kjer je bil prej de-želni odbor. Pod vodstvom potovalnega učitelja g. Gombača se je ustanovila v kle-teh bivše L. Tavčarjeve hiše na Dunajski cesti vinska poskusna klet.

Razpisano je nadučiteljsko mesto na trirazredni ljudski šoli v Srednji vasi v Bohinju.

Za zgradbo nove ljudske šole v Zatičini je razpisan narok za oddajo del na dan 23. februarija.

Dar. Mesto venca na grob gospe Berte Janežič je poslala za Jeranovo dijaško mizo »Zadnja planinka« 4 K. Bog povrni!

Ropar morilec. V Doblarju pri Ro-đinju so začutili v hiši Goljevi v noči od 25. na 26. min. mes. nakrat nekaj ropot. Go-spodinja je stopila radi tega iz sohe, ali ko je zagledala dva človeka, je zakričala ter po-klicala na pomoč sina Andreja. Le ta je pri-skočil hitro ter spoznal enega onih dveh, nekoga Ivana Juga, ki je pomagal včasih Go-ljevim na polju. Vprašal ga je, kaj išče po noči v hiši, in ker ni dobil odgovora, ga je udaril. Jug pa mu je vrnil z nožem v tre-buh. Sin Andrej se je onesvestil ter padel na tla v krvi. Jug je zbežal, njegov tovariš pa jo je bil potegnil že poprej. Ranjenega sina Andreja so prepeljali v goriško bolniš-nico, kjer pa najbrže umrje.

Motorni vozovi na c. kr. držav-nih železnicah. Železniško ministerstvo se bavi z vprašanjem, kje je uvesti na progah c. kr. državnih železnic motorne vozove; to je na takih črtah glavnih prog ali lokalnih

železnic, kjer je ali vedno ali pa večkrat ve-lik lokalni promet, glede katerega pa na-vadna železnica ne more ustrežati obširnosti. Ti motorni vozovi bi vozili na glavni progi s hitrostjo 40 km. na uro, na lokalnih že-leznicah pa s hitrostjo 30 km.

— Milijoni pod vodo! »Edinost« prinaša naslednje zanimivo poročilo: Uprava naše države je določila, da se tržaško pri-stanišče razširi, za kar bodo morali avstrijski davkoplačevalci nanositi v državne blagajne kakih 60 milijonov kron. Ta dela, ka-teraja avstrijska vlada od-dala italijanskemu podniku Facanoni in družbi, se že iz-vršujejo. Pred par meseci že so nasproti po-morskega urada začeli polagati takozvane »bloke« ter so napravili z istimi dolg kakih 16 m visok zid. Pred nekaj dnevi je bilo opaziti, kako se oddaljeni del zidu ponižuje. Sedaj pa je popolnoma izginil pod vodo! Sedaj bo treba vse »bloke« zopet dvigati, iztrebiti blato — kar bi se bilo moralo že prej zgoditi — in potem zidati na novo! Kolikov stotisočev pojé to na pol narejeno delo! Laški podjetnik izjavlja v tukajšnjem židovskem glasilu, da ni mogoče iztrebiti blata, ker na onem mestu je globočine od 15 do 25 m, medtem ko je njega stroj za dviganje blata zmožen čistiti le do 14 m globočine. »Sole« pa odločno zavrača to za-trdilo laškega podjetnika ter povdarja, da je v Marsolju in drugih mestih takih strojev, ki delujejo v globočino do 30 in več me-trov! Mi smo že povedali svoje mnenje o tem, da je taka velikanska dela naša vlada oddala tujim podnikom, ki na vsem tem ogromnem delu rabijo le bratce iz kralje-stva, in ki — kakor je razvidno sedaj — delajo tako, da bo naša država morala po nepotrebnem zakopati v morako blato še bogve koliko milijonov iz žepov avstrijskih prebivalcev.

— Meteor. mesečni pregled. Minoli mesec prosinec je bil zelo spremenljiv, zdaj zelo toplel, zdaj zelo mrzel. — Opazovanja na toplomeru dadó povprek v Celsijevih stopnjah: ob sedmih zjutraj —4°6', ob dveh popoldne 0°2', ob devetih zvečer —2°4', tako da znaša srednja zračna temperatura tega meseca —2°3', za 0°8' pod normalom. — Opazovanja na tlakomeru dadó 741'5 mm kot srednji zračni tlak tega meseca, za 5'5 mm nad normalom. — Mokrih dni bilo je 6; padavina, dež in sneg, znaša 81'1 mm. — Med vetrovi je prevladoval jugozahodni, vendar sta se tudi jugovzhodni in severo-vzhodni pogostoma oglašala.

— Novo gimnazijsko poslopje v Gorici. Zdi se, da je začela naučna uprava resno misliti na to, da se v Gorici sezida novo gimnazijsko poslopje. Te dni je prišel v Gorico neki inženier, poslan od naučnega ministerstva. Ta inženier ima baje nalog, da si natančno ogleda staro poslopje, ter da poroča ministerstvu o njegovem stanju. — Staro gimnazijsko poslopje je namreč vse razpokano. Vsled tega se ne morejo šolske sobe zadostno ogreti, naj se v njih kuri še tako močno. Zato se je zgodilo, da ni bilo v nekaterih šolskih sobah nikdar nad 5 do 6° gorkote. V neki sobi pa so morali dijaki se-deti pri pouku pri samih 2°, stopinjah gor-kote. — Kakor se brzojavno poroča »Piccolu« z Dunaja, poklical je k sebi naučni minister te dni državna poslanca Lenassija in dr. Verregnassija, ter se je z njima pogovarjal glede stavbišča, na katerem naj bi se sezi-dalo novo gimnazijsko poslopje.

— V Beljaku so pristni Nemci po-kazali zadnje dni svoje »junaštvo« s tem, da so pobili okna Muhr ovc tiskarne, v ka-teri izhaja »K. Nachrichten«.

— Vlak povozil je danes ponoči na kolodvoru v Celju strojnega strežnika A. Schmidta. Bil je na mestu mrtev. Po-voženec je oženjen in je zapustil več ne-preskrbljenih otročičev.

— Vojska v Sp. Šiški. Iz Šiške se nam poroča: Pretečeni teden se je pri nas unela vojska med Slovenci in Nemci. Na-bralo se je kakih šestdeset šolarjev, ki so se topli in suvali na vsakovrstne načine in se naposled začeli udrihati z nožmi. Kljub temu, da imamo v Sp. Šiški dva redarja, trajal je boj skoro eno uro. Županstvo se pač ne briga za red po ulicah v Sp. Šiški. Pač se pa g. župan po šišenskih gostlinah pokaže kot uradna oseba.

Ljubljanske novice.

Planinski ples. Dne 1. februv. je »Slov. planin. društvo« spremenilo prostorno telo-vadno dvorano »Narod. doma« v prijazno planino. V ozadju ležalo je znano divno krasno jezero s strmimi pečinami, kjer so se vpenjale brznoge arne in lahki jeleni. Po pečeh klile so bele snežnike, ob robovih pa vitke smreke. Ob strani je ožarjevalo vzhajajoče solnce strme višave, kjer je kra-ljeval drzni orel, na drugi strani pa so se razprostirale prijazne lope, kjer so neumorno stregle planinarice vedno žejne goste s pristno kranjsko kapljo. Dvorana se je kmalu začej-njala polniti in še predno so zazveneli prvi zvoki društvene godbe, si že opazoval živahno vrvenje po dvorani. Videli si pristne kam-

niške planinarice, korenjaške piparje, prave in umetne hribolazce, dobro podprte ne-deljske »Bergkraskerje«, kranjske Janeze, lovce in lovke. Tirolke v nepregledni vrsti in bujni raznoterosti. Kmalu po 9. uri vrtil se je sprevod. Otvoril ga je kranjski godec s harmoniko in drugi s piškalo. Sledila jim je dolga vrsta ljubiteljev planin. Razlegali so se obidajni juhe in čule so se domače pesmi. Vmes so kadili narodne pipice in vedno polne čutare so krožile med njimi. Vlada la je kmalu naravna nepriljena živahnost, ka-kor si jo na planinah le misliti moreš. Ple-sati se pa ni dosti moglo, a zadostovala je dobra volja. Med obiskovalci smo opazili mnogo civilnih in vojaških dostojanstvenikov. Dež. predsednika barona Heina, ki je prvačil pri plesu nemškega »Alpenvereina«, na tem plesu ni bilo. Dobra volja in za-bava združevala je ljubitelje kranjskih planin do poznega jutra in le težko so se ločili s prijetnim spominom in mnogi s — težkimi glavami. Vstopnic je bilo oddanih nad 1100. Mnogo gostov smo opazili tudi z dežele. Navzoči so bili tudi krepki gorenjski vod-niki Krč, Smere, Urbas in Hlebanja. Čistega dobička bo okolu 800 do 1000 gld.

Predavanje. Jutri, dne 4. t. m. ob 8 uri zvečer predava članom »Russkega Kruška« univerzitetni docent g. Grigorij An-drejevič Iljinski v mali dvorani mestnega doma. K temu predavanju imajo pristop tudi nečlani društva.

V hranilnici aretirana. V soboto dopol-dne je bila v kranjski hranilnici aretirana brezposelna dekla Marija Sagovec iz Mari-bera. Vzdignila je bila 160 kron na hranil-nišno knjižico Jožefe Maier, stanujoče na Marije Terezije cesti št. 16, ko je pritekla v hranilnico prava lastnica knjižice in nazna-nila, da je bila pred malo časa ukradena hranilnišna knjižica. Marija Sagovec je bila omenjenega dne na stanovanju pri Jožefi Maier, ko je ta šla na trg, jej je s silo od-prla kovčeg in ukradla knjižico, s katero je šla potem v hranilnico po denar. Ker pa je Jožefa Maier prišla kmalu domov, je tatvino takoj opazila in tekla v hranilnico, kjer je zasačila tatavo. Marija Sagovec je bila areti-rana in sodišču izročena.

Nezgoda. Martin Tomažič, mizarški po-močnik pri Mathianu na Dunajski cesti, se je z dletom vrezal v kazalec na levi roki.

Ponesrečen učitelj. Ivan Matajec, učitelj v Preserju, je včeraj na kolodvoru v Pre-serju spodrsnil in padel ter si pri padcu zlo-mil deeno roko nad komolcem. Prišel je v bolnico.

Zopet nezgoda na električni železnici. Pred škošijo je včeraj električni voz podrl na tla nekega dijaka, ki je šel po hodniku preblizu elektriške železnice, in je bil tako zamaščen, da ni slisal, ko je voznik zvonil in opozarjal, da se bliža električni voz. Voz je zadl dijaka v hrbet in ga vrغل na hod-nik. Dijak se je le prestrašil, drugega se mu ni zgodilo.

Konja splašila sta se danes opoldne Fischerjevima hlapcema na Kongresnem trgu. Hlapca sta oba padla z voza in sta oba poškodovana na licu. Konja sta dirjala z vozom domov na dvorišče.

Narščajoče izseljevanje v Ameriko. Danes po noči je odpotovalo s tukajšnjega južnega kolodvora 107 oseb v Ameriko. Mej temi je bilo 71 kranjskih rojakov.

Prijeta tatava. Mariji Sajovic, branjevki v Šolskem drevoredu, je v soboto dopoldne ukradel neznan tat iz žepa denarnico s 40 kronami. Danes zjutraj je bila v frančiškan-ski cerkvi dekli Mariji Smrekar iz Zalne pri Grosupljem ukradena denarnica z 20 kro-nami.

Zaprli so v soboto zvečer ženo poš-tnega sluga v pok. Marijo Orehkovo, ker je ukradla iz veže v Mathianovi hiši na Du-najski cesti pet litrov vina in en liter mleka, katerega je bila kuharica postavila v vežo, ko je šla za nekoliko trenutkov v pisarno. Orehkova je s steklenicami zbežala v Dal-matinove ulice, kjer so jo prijeli in izročili policaju.

Surov hlapec. Na Marije Terezije cesti je danes dopoldne Ivan Svetek, hlapec na Marije Terezije cesti št. 12, udaril je z bičem konja s tako silo po glavi, da je konj pa-del na tla. Pleskar Karl Pirkner in Jozef Er-javec iz Sp. Šiške sta hotela zabraniti na-daljnje pretepanje konja, in Svetek je hotel na to ta dva udariti z bičem, na kar sta mu vzela bič vendar pa je Erjavca z roko sunil v obraz. Poklicali so policaja, ki je surovega hlapca aretoval in takoj odvedel v zapor.

Velika nesreča na Kongresnem trgu. Da-nes po 11. uri dopoldne sta se na Kon-gresnem trgu splašila Fischerjeva konja. Voz s steklenicami se je prevrnil na hlapca Ivana Rutarja in Matija Dolarja, ki sta ranjena vsa krvava obležala na mestu. Konja sta s prevrnjenim vozom zavila domov. Rošilni voz je bil skoro na mestu. Ranjena hlapca so prepeljali v bolnico. Rutar je lahko ranjen in je bil popoldne že odpuščen iz bolnice, o Dolarju se pa dvomi, da bi okrevail. Vzrok nesreči je baje pijanost enega hlapca.

Poročili so se v cerkvi pri sv. Jakobu g. Alojzij Minatti z lga z učiteljico gđc. Ano Lampret. — G. Josip Zupan,

asistent juž. železnice z učiteljico gđc. Zo-fijo Grum. — G. Karol Bratuša z gđc. Marico Valentinič.

Nevarno oboel je g. baron Winkler ml. Danes so ga z rešilnim vozom v deželno bolnico peljali.

Smrtna kosa. Umrla je hči krojaškega mojstra g. Jordana gđc. Amalija Jor-dan. — Umrla je g. Apolonia Luznar. — Pokopali so gospo Marijo Verovšek, soprogo vrliga šlana podpornega društva delavcev v tobačni tovarni, in dijaka na re-alki Jožefa Opriesniga.

Opazovalnica potresa je zabeležila dne 1. t. m. ob 10. uri dopoldne močan potres v daljavi.

Pretep na plesu. V nedeljo zvečer je prišlo na plesni veselici v gostilni »pri kroni« do prepira mej vojaki in civilisti. Vojaki so drugim gostom nagajali in se jim pri plesu nastavliali in jih suvali, na kar so se vsi gostje vzdignili proti vojakom — bilo jih je kakih 15. — Začel se je pre-tep in metali so vrčke, kozarce, stole in steklenice drug v drugega, dokler niso gostje vojske spravili s plesišča. Bilo je več gostov in vojakov lahko ranjenih. Mir je nastal še le, ko so se vojaki iz gostilne odstranili.

Zgubljeno in najdeno. Na poti od Ži-dovskih ulic čez most Pod Trančo in po Mestnem trgu do magistrata je zgubila žena nekega poštnega sluga 120 kron. — V Pre-šernovih ulicah je bila zgubljena denarnica z 12 kronami. — M. Kregar, posestnica v Vižmarjih, je zgubila v šolskem drevoredu 16 kron. — Na južnem kolodvoru sta bila najdena v zadnjem tednu zavitek s kavo in zavitek z moko. — Na Rimski cesti je bil najden zlat naočnik.

Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine ljubljanske od 18. do 24. ja-nuvarija. Novorojencev 19, mrtvorojencev 3. Umrlih 27, mej njimi za jetiko 4, za vnet-jem soplnih organov 3, vled samomora 1, za različnimi boleznimi 19. Za infekcijskimi boleznimi so oboeli, in sicer: za ošpicami 1, za škrlatno 7, za mumpsem 1.

Književnost in umetnost.

* »Dom in Svet«. Vsebinska 2. zvezka »Dom in Svet« je sledeča: Bogdan Vened: Naš stari greh. Polabska povest. (Dalje.) — Silvin Sardenko: Gorski viri in verzi. (Dalje.) — F. S. Finšgar: Moja duša vasuje. (Dalje.) — Cvetko Slavin: Le zvon samo... I. P. Jeseniški: Mikuláš Aleš. — Anton Medved: Trnjevi šopki. — Anton Medved: Na ogledih. Veseloigra v treh dejanjih. (Dalje.) — Anton Medved: Oddaljenim dušam. 2., 3. — Peter Žmitek: Rusko slikarstvo. Zgodovinske črtice iz XVIII. in XIX. stoletja. (Dalje.) — Roman Romanov: Na valovih mladosti. Novela. — Euricius: Sveti Krum. 2. — Roman Romanov: Enkrat je bilo. — Dr. Fr. Güstl: O slepih in oslepljenih. — K. Sojanov: Izza kulis življenja. Črtica. — Dr. Fr. Kos: Rokopis Simona Jenka. — Književnost. — Glasba. — To in ono. — Slike: Pri vojaški paradi. — Bronasta kača. F. A. Bruni. — Mikuláš Aleš. — Evropa vestopa v Ameriko. Mikuláš Aleš. — Zadnja večerja. F. K. Ga. — Dr. Ivan Geršak. — Lavrencij Herg, stolni prost v Mariboru. — Kapelica Zalostne Matere Božje v Središču. Rojstna hiša Hergova v Središču. — Soje-nice. K. Gusov. — † Janez Urbas Selko. — Spomenik predsedniku Rooseveltu.

* Obvestilo. Vsem onim, ki so po-vpraševali po mojih venčkih, in drugim, ki se za to zanimajo, naznanjam, da je sedaj izšel prvi venček narodnih pesmi v drugi, izpremenjeni izdaji; te dni izide tudi drugi venček in pozneje še nadaljni trije venčki, vsak za se. Namenjeni so ti venčki v prvi vrsti ženskim zborom, a so porabni tudi za moški zbor, ako se intonirajo za en ton višje. Dobivajo se pri podpisnem in v »Ka-toliški bukvarni« ter stane izvod 25 kraj-carjev. Posamezni glasovi niso izšli, zato naj bi se pelo iz partiture.

Fran Ferjančič,
kaplan pri sv. Jakobu v Ljubljani.

* Ruska cenzura. Leta 1900 je bilo podanih v cenzuro 45 ukrajinskih knjig, od katerih je cenzura prepovedala 22.

* K. A. Kocor. V Lužici so slavili te dni 80. etnico prvega lužiškega skladatelja K. A. Kocora. Največ zaslug si je pridobil z nabiranjem narodnih pesmi.

Razne stvari.

Najnovejše od raznih strani.

Belgijskega kralja je hotel u-moriti. V Barceloni je redarstvo zaprlo nekega belgijskega anarhista, imenom Mar-tin, ki je priznal, da je hotel umoriti kralja belgijskega, a ni mogel izvršiti tega, ker so ga bili mej štrajkom aretirali. — Novi spomeniki v Lvovu. Obč. svet v Lvovu je sklenil postaviti veličasten nagro-bni spomenik Smolki, na javnem trgu pa se postavi spomenik Ziemiatkovskemu. — Prebrisan Celjan. V Švici so prijeli Gabrijela Kničlerja, rodom iz Celja, ki se je

predstavljaj za grofa ali pa barona ter s tem sleparil ljudi. — Anarhistično za- roto je zasledila policija v Livorno. 46 oseb je aretiranih. — Giron poskuša sedaj prestopiti v pravoslavje, ker ga pri protestantih ne marajo. —

Samomer špiritistinja. Pred kratkim česom se je zastropila z arzenikom v Haidi 28 let stara vdova Ana Täuber. Stopiti je imela v zakon z nekim sobnim slikarjem. A predno bi se imela poročiti, se je udeležila špiritistične seje, pri kateri je hotela izvedeti, ali njena nameravana poroka dopada tudi njenemu ranjkemu možu. A poklicani duh njenega moža ji je to odavetoval in ji rekel, naj pride za njim — on biva v nekem vrtu polnem vaskovrstnih cvetic. Spiritistinja si je to toliko vzela k srcu, da se je usmrtila. V njeni sobi so našli vsepolno špiritističnih knjig in časopisov, s kojimi se je pečala do zadnjega.

K velikanskemu požaru blaznice Colney Hath pri Londonu se še poroča: Strašen prizor je bil, ko so pazniki morali bolnike izganjati iz gorečega poslopja. Morali so jih trgati iz ognjenega morja, ker mnogi blazni so sedeli mirno v svojih celicah in apatično zrlili v ogenj. Drugi blazni so zopet vriskali in plesali okoli ognja. Dva paznika sta pri teh rešilnih delih zgorela, v ognju pa je zgorelo tudi 52 blaznih.

Abstinenca v Galiciji. Tudi v Galiciji, kjer je nesrečni alkohol provzročil že toliko gorja, se širi abstenenčno gibanje. Poljaki v Lvovu imajo društvo »Elepterya«, v Krakovu pa »Trzeźwość«. Člani teh društev so popolni abstinentje.

Dva češka princa narodnjaka. Prince Bedřich in Jaroslav z Lobkovic bila sta dné 11. jan. t. l. skupno promovirana za doktorja prava na češki univerzi v Pragi. Prince Bedřich se je v svojem govoru zavzemal za »češko državno pravo«. Morebiti mlada narodnjaka še ušakata dobo, ko bodo sanje čeških politikov »o statnem pravu« postale resnica!

Voda v Lvovu. V Lvovu se je pokazala potreba, poleg pravega vodovoda zgraditi še en vodovod za rezervo, ki bi se rabil, ako se pri prvem kaj skazi.

Odpuščenja prosil. Kakor naši »Narodovci«, kadar so pijani, radi pošiljajo duhovnikom svinjske razglednice s prav liberalnimi dopisi, tako si je dovolil tudi neki pisar v Taboru, da je budejeviškim bogoslovcem poslal po pošti odprto žalitev. Ti so naznanili stvar oblasti, in ubogi pisar, ki je iz strahu, da službe ne izgubi, kar naenkrat pozabil na ves svoj liberalizem, je prišel v budejeviško semenišče ter tam vpričo vseh bogoslovcev prosil odpuščenja.

Nemški listi in Praga. Nemški liberalni listi bi radi Prago pripravili ob dobro ime. Zato pišejo vedno o legarju v Pragi, in zdaj so tudi shode in demonstracije brezdelnih porabili v to, da pišejo, kolika nevarnost grozi praškim Nemcem, proti katerim baje hujskajo Čehi brezdelno delavstvo. Na vsem tem ni prav nič resnice. Pri demonstraciji se ni zgodilo nič hudega, razen da sta bila kaka dva cilindra nekoliko potlačena. Ni pa dognano, ali sta sedela na čeških ali na nemških glavah.

Židje zapuščeni. V Olomucu sta dve nemški telovadni društvi. Eno je antisemitsko, v drugem liberalnem so tudi židje. V tem so pa člani na predlog c. kr. sodnega adjunkta dr. Panka sklenili, da žrtvujejo žide in se združijo z antisemitskim telovadnim društvom.

Amerikanski milijonarji in evro pejski soprogi. Angleški listi poročajo, da se je zadnjih 10 let 20 amerikalnih milijonark pomozilo z angleško aristokracijo, katere so prinesle 408 milijonov dote. 27 bogatih Amerikank je omožilo nemške aristokrate ter jim dalo 200 milijonov dote, 13 milijonark je pa vzelo francoske aristokrate, katere je osrečilo s 130 milijonov dote.

Ženski zdravniki v Bosni. Sedaj je v Bosni pet zdravnic žensk, ki v prvi vrsti zdravijo Mohamedanke, h katerim ne sme po mohamedanskem običaju moški zdravnik.

Izpitni za specialiste. Prusko ministerstvo izdeluje zakonski načrt, po katerem bodo vsi zdravniki, ki bodo hoteli nastopati kot specialisti v kaki bolezni, morali radi tega prej polagati posebni izpit.

Društva. (Akademična podružnica s v. Cirila in Metoda v Gradcu) priredi v sredo dne 11. februarja 1903 v steinfeldskih dvoranah — sijajen ples. Svira

godba 2. here. bosn. pešpolka. Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina za osebo 3 K, za obitelj 6 K, za dijake 2 K. Člani akad. po družnice so prosti vstopnine. Okusno izdelana vabila so se že deloma razposlala, deloma se še razpošiljajo. Zanimanje za ples je veliko, ker deluje odbor z vso vnemo na to, da se ples vrši kolikor mogoče sijajno. Slovanski gostje iz Gradca in domo vine odzovite se mnogobrojno temu vabilu.

(Vodnikova beseda.) Veselica Vodnikove besede, ki jo je priredila šišenska čitalnica v prostorih Koslerjeve pivovarne 1. febr. v spomin svoje 25letnice, je privabila mnogo častilcev Vodnika in prijateljev šišanske čitalnice tako, da so bili vsi prostori zasedeni. In v to je pripomogel zanimiv vspeled kakor tudi pomen veselice. Pa se je tudi občinstvo dobro zabavalo; vse točke vspeleda so se vršile točno in dobro, bodisi si petje, pri kojem je občinstvo navdušeno vzprejelo Parmovo »Zora vstaja, dan se dela...«, bodi si igra, koji se je občinstvo iz srca smejalo, bodisi igranje tamburašev. Z eno besedo: zabava je bila izvrstna in neprisliljena. Po srečkanju, pri kojem je zadel 313 številka zlato uro, se je začel ples, ki je trajal v rano jutro.

*****

Za „Ljudski sklad“.

V »Ljudski sklad« so darovali sledeči p. n. gg.: France Kepec 10 K, Jožef Urankar 5 K, France Tršar 6 K, Matija Okorn 10 K, Simon Zuzek 20 K. Zbirka I. 12 K. Josip Razboršek 10 K.

*****

Telefonska in brzolavna poročila.

Dunaj, 3. febr. »Slovanska zveza« ima jutri dopoludne ob 10. uri svojo sejo v prostorih državne zbornice oddelek 5. Razgovor bo o stališču, katerega naj »Slovanska zveza« zavzame napram spremembi poslovnika.

Dunaj, 3. febr. Državni zbor ima ta teden samo jutri sejo. Prihodnji teden bo prva seja v torek. Jutri so na vrsti predlogi o spremembi poslovnika. Razprava bo trajala cel dan.

Rim, 3. febr. Povodom potovanja v Rim se bo ruski car sešel tudi z avstrijskim cesarjem.

Line, 3. febr. Dr. Ebenhoch je na svojem volivnem shodu v Welsu dejal, da v slučaju, ako parlament ne reši svoje naloge, pride v državno upravo absolutizem najhujše vrste.

Barcelona, 3. febr. Stavka v Rensu se razširja tudi na okolico.

London, 3. febr. Kralj Edvard je obolel in mora ostati v sobi.

Arad, 3. febr. Neka ciganska tolpa je v občini Drank ukradla devet otrok, katerih očetje so: odvetnik Tik, notar Nagy in oficial Hoffmann.

Biaritz, 3. februar. Bivšo cesarsko palačo je ogenj uničil.

New York, 3. febr. Tukajšnja policija je posegla po izrednem sredstvu, da posvari tiste milijonarje, ki svojih hiš zadostno ne zavarujejo. Preteklo noč je policija sama ulomila v 46 hiš in je odnesla mnogo dragocenosti, katere si bode pridržala toliko časa, da se milijonarji oglašijo na policiji. Istočasno jim bo dala tudi zapisnik stvari, katere jim lahko še oropa.

Obdeznano daje Mautner-jeva napojena semena za krmsko repo najboljše pridelke. Prav tako izvrstna in nepresežna so tudi Mautner-jeva zelenjadna in cvetlična semena. 123 48-1

Dunajska borza

dné 3. februarja.	
Skupni državni dolg v notah	100.75
Skupni državni dolg v srebru	100.70
Avstrijska zlata renta 4%	121.20
Avstrijska krona renta 4%	101.85
Ogerska zlata renta 4%	121.20
Ogerska krona renta 4%	99.80
Avstro-ogerske bančne delnice 600 gld.	15.76
Kreditne delnice, 160 gld.	702.—
London vista	239.90
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	117.07 1/2
20 mark	23.43
20 frankov (napoleonor)	19.08
Italijanski bankovci	95.40
C. kr. cekini	11.32

Meteorološki poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m., srednji zračni tlak 746.0 mm

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra, v mm.	Temperatura po Celsiju	Veterevi.	Nebo	Padačina v 24 urah, v mm.
31	9. zveč.	744.0	2.9	sr. jz.ah.	jasno	
1	7. jut.	739.4	2.4	sl. jz.ah.	pol obl.	0.0
2	2. popol.	736.4	5.8	sr. jz.ah.	oblačno	
1	9. zveč.	733.1	4.0	sl. jz.ah.	oblačno	
2	7. jut.	726.4	2.0	sr. svzh.	dež	9.2
2	2. popol.	724.7	3.3	sl. svzh.	»	
2	9. zveč.	728.2	1.9	brezv.	pol. obl.	
3	7. jut.	734.5	0.0	sr. svzh.	megla	14.3
2	2. popol.	736.5	2.1	sl. svzh.	jasno	

Srednja temperatura sobote 0.9°, norm. —1.7.
Srednja temperatura nedelje 4.1°, normale, —1.6.
Srednja temperatura ponedeljka 2.4° norm. —1.5°

Hiša je na prodaj

enonadstropna z vrtom
v Ljubljani na lepem kraju.

Kje, pové upravništvo »Slov.« 100 3-2

V francoskem, italijanskem in nemškem jeziku podučuje 116 3-2

Marija Göck
Wolfve ulice št. 3, III. nadstropje.

Sušil svoje lase z zrakom!

102 3-3

Umetno vezenje na šivalnih strojih.

V št. 3099 je »Illustr. Leipziger Zeitung« dné 20. novembra 1902 prinesla naslednje naznailo:

„Umazano americko reklamo so naši društveniki imenovali obo po americkem Singer-jevem društvu uprizorjeno hvaljanje. Društvo Singer je na to tožilo, a bilo v vseh instancah zavrnjeno. Sodišče je spoznalo, ko je tožbo zavrnilo, da je ono imenovanje vseskozi primerno.“

Društvo nemških tovarnarjev za šivalne stroje.

Okolnost, da tudi v Avstriji agentje Singerjevega društva občinstvu trdijo, da so le Singerjevi šivalni stroji pripravi za vezenje, nas silijo izjaviti, da je vsak šivalni stroj raven za vezenje in da je merodajna edino le spretnost in izurjenost onega človeka, ki dela na stroju.

V Lincu, 20. januarja 1903.

Janez Jax, 121 1-1
tovarnar za šivalne stroje v Lincu.

Podružnice v Solnogradu, Riedu, Ljubljani itd.

Vnanja naročila proti povzetju. 524 25 11-7

Plinati osečki za snajenje parketnih tal dobe se pri tvrdki
BRATA EBERL v Ljubljani, Francišanske ulice
Vnanja naročila proti povzetju. 524 24 11-7

Naznanjam častitim damam, da sem otvoril na Sv. Petra cesti št. 35 poleg svoje brivnice

poseben salon za friziranje dam.

V njem se bode umivalo glavo in sušilo z najnovejšim zdravniško priporočenim zračnim električnim aparatom, s katerim je vsako prehlajenje popolnoma izključeno. Dalje izdelujem in prodajam vsake vrste

lasnih del

ter zunanje naroče dobro in točno izvršujem. Za mnogobrojni obisk se priporoča

z odličnim spoštovanjem

M. Podkrajšek,
frizer za dame in gospode.

je železnato redilno in kreplino sredstvo ter kri tvorilno in živce krepčalno, prijetnega okusa in lahko prebavno. — Blagovoli se vprašati zdravnika. 618 50-35

Glavna zalega za Kranjsko: Jos. Mayr, lekarna „pri zlatem jelenu“ v Ljubljani

Razpis.

Podpisani krajni šolski svet v Zatičini razpisuje s tem narok za oddajo

zgradbe nove ljudske šole v Zatičini na dan 23. februarja 1903

in sicer na podlagi načrtov in proračunov sledeča dela:

I. Zgradbo šolskega poslopja:	
a) Zidarska in dninarska dela v svoti.	18707.66 K
b) Kamnoseška dela	1467.78 „
c) Tesarska	4869.66 „
d) Kleparska	831.56 „
e) Mizarska	1704.32 „
f) Ključarska	2980.44 „
g) Steklarska	543.46 „
h) Plesarska	323.18 „
i) Pečarska	821.20 „
k) Slikarska	360.— „
Skupaj	32609.20 K
II. Šolska oprava v znesku	1588.50 „
III. Naprava ograje	5864.80 „
v skupnem znesku	
39662.56 K	

Pismene s 5% varščino opremljene ponudbe vložiti je do zgoraj imenovanega dne do 12. ure opoldne pri podpisano okrajnem šolskem svetu v roke gospodu načelnika Fran Kovača v Zatičini, z opombo, da so ponudniki znani stavbeni pogoji in se istim brez ugovora podvrže. Istotam so proračuni, načrti in pogoji na ogled razpoloženi.

Krajni šolski svet v Zatičini,

dné 31. januarja 1903.

Fran Kovač,
predsednik.

Nakup in prodaja
vaskovrstnih državnih papirjev, sredk, denarjev itd.
Kavarovanja za zgube pri krehanjih, pri izrebanju najmanjšega dobika. — Promese za vsako krehanje.
Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarična delniška družba
„M E R C U R“
I., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni nasveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnih. 134 155